

Toto jsou slavnosti Hospodinovy, bohoslužebná shromáždění, jež budete svolávat v jejich určený čas: Čtrnáctého dne prvního měsíce navečer bude Hospodinův hod beránka. Patnáctého dne téhož měsíce začne Hospodinova slavnost nekvašených chlebů; po sedm dní budete jíst nekvašené chleby. Prvého dne budete mít bohoslužebné shromáždění; nebudete konat žádnou všední práci. Po sedm dní budete přinášet ohnivou oběť Hospodinu. Sedmého dne bude bohoslužebné shromáždění; nebudete konat žádnou všední práci.“
Leviticus 23:4-8

Pověděl jim i toto podobenství: „Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí.“

Matoušovo evangelium 13:33

Vaše vychloubání není dobré. Nevíte, že ‚trocha kvasu všechno těsto prokvasí‘? Odstraňte starý kvas, abyste byli novým těstem, vždyť vám nastal čas nekvašených chlebů, neboť byl obětován náš velikonoční beránek, Kristus. Proto slavme Velikonoce ne se starým kvasem, s kvasem zla a špatnosti, ale s nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy.

1. dopis Korintským 5:6-8

Kvas

Letos to vyšlo hezky. Pravoslavní dnes slaví Velikonoce a my máme druhou velikonoční neděli. Také židé dnes uzavírají osmým dnem svátek Pesach. Svátek nekvašených chlebů.¹ Chleby upečených z těsta, které nestačilo vykynout, zkvasit, když utíkali z Egypta. Spěchali, jedli v chvatu. Jedli tehdy beránka a nekvašený chléb, říká se podpopelný, popálený. Ale dodejme, že jídelníček Pesachu není normou pro celý rok. V Izraeli se vždycky jedlo a dodnes běžně jí kynuté pečivo.

Kvas (hebrejsky *chamec*) je cokoliv z pěti druhů obilnin - z pšenice, ječmene, ovsu, žita a špaldy - co přišlo do styku s vodou alespoň na osmnáct minut.² Tak to popisují rabíni. A o svátcích nekvašených chlebů, o Pesachu se nejí a neužívá nic, co obsahuje tento kvas. Pro tyto svátky se domácnost důkladně připravuje a čistí. Všechno, co by mělo jen stopu obilného kvašení se vymetá, shromažďuje a pálí. Běžně se však užívají produkty jiného kvašení, například vinného. Na stole pesachového sederu - té slavnostní večeře Pána Ježíše s učedníky a stejně tak na našem stole prostíraném pro Večeři Páně je přece víno...³

Z toho všeho, co jsem řekl, se zdá, že kvas je něco nevhodného, dokonce nečistého. To by ale nebylo moc v souladu s tím, co říká Ježíš ve svém velkém podobenství skrytém v několika slovech: „Pověděl jim i toto podobenství: „**Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí.**“ (Matoušovo evangelium 13:33) V těchto slovech má kvas jednoznačně dobrý vliv. Naznačuje sílu a dosah všech změn, které Ježíš přináší. Necelých dvacet kilogramů mouky, což jsou tři měřice, prokvasí a nakyne. To je pořádná díže těsta, těžko zpracovatelná bez hnětacích strojů. Ježíš schválně trochu přehání, aby ukázal moc Království nebeského, o němž káže a jemuž, jako křesťané, sloužíme.

Co je to kvas? Budu uvádět běžné skutečnosti - odposlouchané od chemika potravináře - do souvislosti našeho společného života. Budu mluvit o nebeském království, o nás. Jména a okolnosti si budu třeba vymýšlet.

¹ Tento den se jmenuje „závěr pesachu“ - Pesach mazkir

² Obsahuje-li voda některé příměsi nebo je-li teplá, ke kvašení dochází dříve nebo ihned. Naopak hněteme-li těsto, ke kvašení nedochází, osmnáct minut se počítá až od okamžiku, kdy těsto necháme ležet. Vše, co některou z těchto obilovin v nějaké podobě obsahuje jako jednu ze složek v jakémkoli poměru (třeba i 1:1000), se nazývá ta'arovet chamec, chamecová směs, a je to zakázáno konzumovat, vlastnit a jakkoli využívat stejně jako čistý chamec (s výjimkou odpoledne 14.nisanu, kdy je zakázána jen taková směs chamecu, ve které je chamec zastoupen v poměru alespoň 1:60). Chamecem nemusí být jen potraviny, ale i nápoje (např. whisky a pivo), počítaje v to i kosmetiku. Více viz: <https://www.fzo.cz/wp-content/uploads/maly-pruvodce-na-pesach-5773.pdf>

³ Jsou samozřejmě takoví, kteří se zřikají všeho kvašeného, takže u Večeře Pánovy ve společenství adventistů sedmého dne nenajdete nic zkvašeného. Pijí nekvašenou šťávu z vína. Vysvětlení? Jedno z nich: Vztah mezi macesem a chamecem na Pesach lze chápat na různých rovinách; jedna interpretace například srovnává maces s Božími příkazy (micvot psáno stejně jako macot, macesy) a chamec s lidskou pýchou, která stejně jako kynoucí těsto, chce být i tam, kde není její místo.

Kvas je vždycky směsí různých mikroorganismů, které se vyskytují v chlebové mouce, kam se dostávají z obilí, a za vhodných podmínek v ní rostou, vzájemně spolupracují a proměňují mouku svými enzymy. Obecně - ať jsou to kvasinky, plísně, bakterie - Vždycky je to „společenstvo“, komunita.

Království nebeské v našich farnostech, sborech či jiných křesťanských společenstvích pochází ze svého okolí. V té směsi podnětů je hodně lidského, regionálního i národního. Přinesli jsme si sem svoje zkušenosti, návyky svých rodin a národností, představy o správnosti. A nikdy bychom neměli tvrdit, že to, co děláme my - je to nebeské. Nikdy to nejsou jen nebeské kvasnice! Je to jako s tím chlebem: Dobrý chlebový kvas vzniká fermentací mouky, která není vždycky a všude stejná. V každém koutě světa, kde se peče chleba, je trochu jiný, podle kvality a druhu mouky a podmínek, v nichž zrno vyrostlo. Také podle podnebí a podmínek kynutí. Jinak to kvasí v Istanbulu a jinak v Pretorii. A úplně jinak v Litomyšli. Farnosti a sbory musí respektovat svoje okolí a přijímat jej s vděčností.

Kdyby chtěl někdo izolovat, oddělit nějaký kmen oněch mikroorganismů, a vyšlechtit jej na skutečně čistý a nebeský, kvas ztratí svou sílu, svěžest, kvalitu a chuť. Pokusy sestavit z izolátů univerzální průmyslově použitelný kvas se stálými vlastnostmi nevedly k dobrým výsledkům, říkají potravináři. Nebeské království nemůže být produktem lidského inženýrství. Můžeme něco poskládat dohromady, zařídit, sestavit, ale pokud to nebude dílem Božím, nebude to dobré.

Jak je dobré, že nás Pán Bůh poskládal právě tak, jak tu jsme. Církev je společenstvo. Nebudou to jen lidé z úplných rodin, s dobrou výchovou a kvalitním vzděláním. Budou to zdraví, nemocní, staří i mladí. A to je důvod k vděčnosti a k údivu!

A tihle lidé, kvas království nebeského, promíchaný do ostatní mouky kolem nás, roste v té mouce lidí okolního světa, proměňuje tu okolní mouku v těsto, které bude jednou stravitelným a chutným chlebem. Mikroorganismy těch či oněch spolupracují a vzájemně se ovlivňují. Správný kvas chlebové těsto prokvasí. To znamená, že přemění některé součásti mouky tak, že je chleba lehčí, říkáme nakynutý. Je stravitelnější a hodnotnější díky změnám hlavní suroviny – mouky, změní se jeho chuť a vůně na tu příjemnou chlebovou, vytvoří se přirozené konzervační látky, díky nimž kváskový chleba dlouho vydrží a nezplešniví.

V křesťanském společenství vlivem přítomnosti kvasu nebeského království dochází také ke změnám, k nadlehčení a provzdušnění břemen vzájemnou pomocí. To vede k větší trvanlivosti, lepší stravitelnosti životních trápení a obecně lepší chuti života, příjemnosti a užitku.

Ještě jsme v díži, ještě nejsme v peci, tak si řekněme, že kvas království nebeského musí být správně veden. Mluvívá se o třístupňovém vedení. Tenhle výraz se používá pro obnovování, přikrmování a ukládání kvasu. Obnovování spočívá v tom, že se část chlebového těsta neupeče, ale vlažnou vodou naředí. Pak se přikrmí novou moukou a uchovává v teple, aby mouka znovu prokvasila. Potřebuje také přístup ke kyslíku. Bez něj se dusí. Pokud nemá tyto podmínky, tak se kvas znehodnotí. Není to tak, že se prostě při pečení chleba něco předpřipraveného přidá jako prášek do pečiva do buchty a je hotovo. Ale kvas potřebuje souvislou péči.

Farnosti, sbory a křesťanská společenství také potřebují pravidelnou péči. Doplnují a ředí se příchody a odchody jedinců i podmínkami života. A neustále se sbory a farnosti přikrmují Božím slovem a udržují se v teple Boží lásky. Potřebují závan Ducha svatého. Námi neovlivnitelný vítr. Bez toho se neobnovují, zkaží se a nebo zahynou.

Příklad z první církve. Apoštol Pavel píše Galatským křesťanům, jejichž společenstvo bylo nakaženo starými a dávno opuštěnými židovskými návyky, že se těch zvyků musí zbavit. Jako by Galatským někdo říkal: „To je jedno že nejste židé, musíte kvásek vést jako v Jeruzalémě, jinak to nebude dobrý chleba!“ A Ježíšova kladná slova z podoběnství jsou tu záporně obrácena apoštolem jako důvod odmítnutí židovských předpisů v Galácii: „**Málo kvasu celé těsto prokvasí!**“ říká rázně Pavel. (Dopis do Galácie 5:7–9) A platilo by to na jakékoliv výlučné nároky, se kterými by někdo přišel, nejen na ty židovské v Galácii.

A díky tomu se vraťme k tomu Pesachu a potřebě nekvašených chlebů. Když se zmiňuje kvas, který má být odstraněn, pak se používá hebrejské slovo *chamec*, jak jsme řekli, ale také vedle něj ještě jeden výraz *s'or*,⁴ což jsou také zbytky, starosti minulého roku, těžké vzpomínky na drama otroctví, pak odchodu a na šílené rány dopadající na Egypt. To je jako dnes: Nemusíte přece ranami trpět, ale stejně vás to ničí. Vyčištění celého

⁴ Exodus 12:19

domu od kvasu před Pesachem a nekvašené chleby toho svátku jsou vynulováním všech počítadel a vymazáním všech pamětí.⁵

Jednou za čas je třeba kvásek zrušit a začít úplně od znova. Věřit v to, co Pán Bůh vložil do genetického bohatství mouky a přidat vodu, teplo, kyslík a péči k vedení. Hlavně důvěřovat - to je tu hodně důležité - že z mouky bude nový kvásek. Že to ta mouka má geneticky dáno. Nové naděje dává Duch svatý, ne naše léta tažená a vedená kejda v díži. Nové naděje nezajistí naše dobře myšlené metody a představy. Nová mouka nás může naprosto překvapit.

Proto se drží pravidelně svátek nekvašených chlebů. A když skončí, tak po něm Izraelitům zbývá víra v moc Boží. Čas od času je třeba vynulovat všechny vztahy v našich farnostech a sborových společenstvích.⁶ Neotáhnout a nedržet jeden kvásek donekonečna, nevyvážet jej na druhý kontinent a nevnucovat jej v jiných společenstvích. Jako všechno ostatní, ten náš dobrý kvásek také degeneruje. Udělejme stop a reset. Poskládejme to společenstvo mikroorganismů zase znova, zahrňme i další, udělejme změny a dejme tomu společenství mikroorganismů šanci růst! Růst ke svobodě, kráse a chuti života! Amen

„Hospodin je tvůj ochránce,
Hospodin po tvé pravici!
Dá ti stín, neublíží ti slunce během dne
a ani měsíc za noci.
Hospodin tě ochrání před vším zlým.
Ano, tvou duši ochrání!
Hospodin ochrání tvé vycházení i návraty
jak nyní, tak navěky.“

(Podle Žalmu 121)

⁵ Why Are There Two Words for “Leaven” in the Torah? <https://blogs.timesofisrael.com/why-are-there-two-words-for-leaven-in-the-torah/> Mj.: Židovský svět počítá s užitečným vynulováním častěji. Tak například milostivé léto, kdy se všechny dluhy vymazaly a vracel se rodový majetek. A pak se začínalo zase úplně od začátku. Nebo zajetí v Babylóně, atd.

⁶ Čas od času se musí změnit i kazatel. Mládežníci se na mně zubili, když jsem v Náchodě ohlásil, že se moje roky naplňují. Když se zpívala Lutherova píseň (KK 406) „Starý kvas stranou dejme, kvas zla každé špatnosti. Chléb nekvašený mějme pravdy a upřímnosti...“ významně se na mně ohlíželi do řad basů. Smáli jsme se tomu. Ale je v tom pravda, že já - kvasák, kvasničář či kvasnička musím zvednout svou putnu s droždím a zase jít dál...